Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ПРАЧЫТАЎ — ПЕРАДАЙ ДРУГОМУ.

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЎНАРКОМА І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

№ 65 (7506) СЕРАДА 30 ЧЭРВЕНЯ 1943 г.

Гітлераўская Германія поўнасцю выкрыла сябе ў вачах усяго свету як крывавага агрэсара і выклікала ўсеагульную нянавісць усіх свабодалюбівых народаў супроць фашысцкіх ізвергаў.

СОВІНФОРМБЮРО.

ВАРОЖЫЯ ЭШАЛОНЫ— ПАД АДКОС

Нямецка-фашысцкія акупанты лезуць са скуры вон, каб утрымаць у праезджым становішчы чыгункі і шасэйныя дарогі Беларусі. Яны ім патрэбны, каб падвазіць да лініі фронта ўзбраенне, боепрыпасы, жывую сілу, каб вывазіць у сваё фашысцкае логава награбленае дабро, уганяць совецкіх людзей у рабства.

Удары беларускіх партызан па чыгунках і шасэ наводзяць жах на гітлераўскую зграю. Фашысцкія забойцы палохаюцца кожнага куста, кожнага дрэва. Абапал чыгунак на сотні метраў яны высеклі лес, у многіх месцах паставілі дротавыя загароды, пабудавалі дзоты, расставілі кулямёты, ахову.

Дарэмныя патугі гітлераўскіх бандытаў! Партызанская воля да барацьбы, да свяшчэннай помсты акупантам мацней варожых дзотаў. Перамагаючы цяжкасці, беларускія партызаны з кожным днём наносяць усё большыя ўдары па камунікацыях ворага.

Па далёка не поўных даных, у чэрвені месяцы партызаны Беларусі пусцілі пад адкос 119 эшалонаў з жывой сілай і тэхнікай ворага. Толькі на чыгунцы Мінск—Асіповічы за чэрвень разбіта 15 паяздоў, на чыгунцы Орша—Барысаў—10 паяздоў, Полацк—Маладзечна—6 і г. д.

Для беларускіх партызан няма больш важнай і ўдзячнай задачы, як крушыць паязды з жывой сілай і тэхнікай ворага, узрываць чыгункі і шасэйныя дарогі.

Партызанскі атрад, які дзейнічае ў Баранавіцкай вобласці, 11 чэрвеня пусціў пад адкос варожы поезд з жывой сілай. Забіта і паранена каля 400 нямецкіх салдат. Рух на чыгунцы быў спынены на двое сутак.

Нядаўна партызанскі атрад імені Чкалава (Брэсцкая вобласць) узарваў вялікі эшалон праціўніка. Аперацыя была добра падрыхтавана і бліскуча ажыццёўлена. Пад абломкамі вагонаў загінула звыш 300 нямецкіх салдат і афіцэраў, паранена да 150 фашыстаў.

У партызанскіх атрадах выраслі і загартаваліся выдатныя, храбрыя падрыўнікі, якія сістэматычна разбураюць дарогі, пускаюць пад адкос варожыя эшалоны. Трэба множыць лік гэтых бясстрашных, мужных патрыётаў. Няхай з кожным днём растуць і загартоўваюцца ў барацьбе з ворагам новыя дыверсійныя групы. Няхай вораг з кожным днём мацней адчувае караючую руку народных помстнікаў.

Формы і метады падрыўной работы партызан на варожых камунікацыях рознастайныя, пачынаючы ад дзейнасці смельчака-адзіночкі да камбініраваных удараў значнымі сіламі. Але ва ўсіх выпадках нашы камандзіры павінны забяспечыць дасканалую падрыхтоўку аперацый, добрую, усебаковую разведку, каб нанесці ворагу шкоды як мага больш. Важна давесці кожную аперацыю да канца, каб пры крушэннях паяздоў захопліваць у ворага ўзбраенне, боепрыпасы і іншыя трафеі.

За апошнія тыдні совецкая авіяцыя нанесла рад сакрушальных бомбавых удараў па гомельскаму, аршанскаму, магілёўскаму і іншых важнейшых чыгуначных вузлах Беларусі, часова акупіраванай немцамі. Слаўныя сталінскія сокалы ўзнялі ў паветра, ператварылі ў руіны сотні варожых эшалонаў, дзесяткі складаў, баз, знішчылі тысячы гітлераўцаў. Задача нашых партызан усімі сіламі дапамагчы Чырвонай Арміі, дапоўніць бомбавыя ўдары совецкай авіяцыі партызанскімі ўдарамі па варожых чыгунках. Ні адзін варожы эшалон не павінен дайсці да фронта!

Беларускія патрыёты! Паралізуйце, выводзьце са строю варожыя камунікацыі! Пускайце пад адкос варожыя паязды, аўтакалоны, ператварайце ў руіны, у металалом ваенную тэхніку ворага! Гэта тым больш важна цяпер, калі Чырвоная Армія рыхтуецца да рашаючых баёў з нямецка-фашысцкімі акупантамі.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР

Аб прадоўжанні паўнамоцтваў Вярхоўнага Совета БССР

З прычыны абставін ваеннага часу прадоўжыць паўнамоцтвы Вярхоўнага Совета БССР першага склікання яшчэ на адзін год.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР
Н. НАТАЛЕВІЧ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР
Л. ПАПКОЎ.

30 чэрвеня 1943 г.

Пісьмо казахскіх калгаснікаў таварышу Сталіну

Калгаснікі Казахстана напісалі пісьмо таварышу Сталіну, у якім дзеляцца сваімі думкамі і пачуццямі, расказваюць аб тым, як працуюць яны ў совецкім тылу.

За мінулы год жывёлаводы Казахстана здалі дзяржаве на 2.657 тысяч пудоў мяса больш, чым у 1941 годзе, а воўны на 108 тысяч пудоў больш. Калгасны статак павялічыўся за год больш, чым на 2 мільёны галоў. Зараз у сярэднім на кожны калгас прыходзіцца па 1.500 галоў абагуленай жывёлы, а ў 200 калгасах — па 5.000 галоў і больш.

Казахскія жывёлаводы абавязаліся перавыканаць дзяржаўны план развіцця жывёлагадоўлі і паляводства, выдзеліць жывёлу для дапамогі раёнам, вызваленым ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

«Клянемся Вам, дарагі наш бацька і правадыр, што працоўныя Казахстана да канца, да поўнай перамогі над ворагам будуць цвёрда стаяць на сваім пасту і не пашкадуюць ні сіл, ні сродкаў, каб наблізіць радасны час перамогі».

Пісьмо падпісалі 987.390 чалавек.

НА ФРОНТАХ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

(З паведамленняў Совінформбюро [illegible] за 27 і 28 чэрвеня)

На працягу 27 і 28 чэрвеня на фронце істотных змен не адбылося.

Нашы лётчыкі патапілі ў Чорным моры падводную лодку праціўніка.

За мінулы тыдзень, з 20 па 26 чэрвеня ўключна, у паветраных баях, агнём зянітнай артылерыі і войск знішчана 211 нямецкіх самалётаў. Апрача таго, вялікая колькасць варожых самалётаў знішчана і пашкоджана ў выніку налётаў совецкай авіяцыі на аэрадромы праціўніка. Нашы страты за гэты-ж час—74 самалёты.

* * *

На Заходнім фронце артылерысты Н-скай часці знішчылі артылерыйскую батарэю і 7 кулямётаў праціўніка. На адным участку атрад нямецкай пяхоты спрабаваў весці разведку. Не дасягнуўшы пярэдняга краю нашай абароны, ружэйна-кулямётным агнём гітлераўцы былі рассеяны.

* * *

На поўдзень ад Орла нашы падраздзяленні вялі разведку боем. Абстрэльваючы абарончыя збудаванні і агнявыя кропкі праціўніка, совецкія артылерысты знішчылі нямецкую артылерыйскую батарэю, 7 мінамётных батарэй і 26 кулямётаў. Разбурана 19 бліндажоў, 5 дзотаў і 4 назіральныя пункты.

* * *

На адным участку Калінінскага фронта на-днях нашы падраздзяленні авалодалі насялёным пунктам. Праціўнік спрабуе вярнуць страчаныя ім пазіцыі. На працягу дня гітлераўцы шэсць разоў кідаліся ў атакі, але кожны раз, несучы вялікія страты, адкатваліся назад. У выніку беспаспяховых атак немцы страцілі забітымі да 400 салдат і афіцэраў.

* * *

На Ленінградскім фронце снайперы Н-скай часці знішчылі 21 немца. З іх снайпер Цімафеева застрэліла 5, Кірылава—3, снайпер Папова знішчыла 2 гітлераўцы. Артылерыйскія падраздзяленні знішчылі 2 гарматы, 5 кулямётаў, разбурылі 15 дзотаў і 13 зямлянак праціўніка.

Снайпер Д. І. Чэчыкаў, які забіў 168 немцаў (Дзеючая Армія; на захад ад Растова на Доне).

Пану Эдуарду Бенешу, Прэзідэнту Чэхаславацкай Рэспублікі

ЛОНДАН.

Сардэчна дзякую Вам за цёплыя прывітанні, якія Вы выказалі ад імя чэхаславацкага народа совецкаму народу, Чырвонай Арміі і мне асабіста з прычыны другой гадавіны нападу нямецка-фашысцкіх бандытаў на Совецкі Саюз.

Я падзяляю Вашу ўпэўненасць у тым, што сумесныя актыўныя намаганні ўсіх Аб'яднаных нацый прывядуць да перамогі, вынікам якой будзе хуткае вызваленне заняволеных нямецкімі захопнікамі народаў.

М. КАЛІНІН.

Пану Франкліну Д. Рузвельту, Прэзідэнту Злучаных Штатаў Амерыкі

ВАШЫНГТОН.

Дзякую Вам за высокую ацэнку рашучасці і храбрасці совецкага народа і яго ўзброеных сіл у іх барацьбе супроць гітлераўскіх захопнікаў.

У выніку двухгадовай барацьбы Совецкага Саюза супроць гітлераўскай Германіі і яе васалаў і сур'ёзных удараў, нанесеных саюзнікамі італа-германскім арміям у Паўночнай Афрыцы, створаны ўмовы для канчатковага разгрому нашага агульнага ворага.

Перамога наступіць, я ў гэтым не сумняваюся, тым хутчэй, чым хутчэй мы абрушым на ворага нашы сумесныя аб'яднаныя ўдары з усходу і захаду.

І. СТАЛІН.

Пану Цзян Чжун-Чжэну, Старшыні Выканаўчага Юаня Нацыянальнага Ўрада Кітая

Дзякую Вам за Ваша прывітанне з прычыны другой гадавіны Айчыннай вайны совецкага народа супроць гітлераўскай агрэсіі. Прашу Вас прыняць маю ўдзячнасць за высокую ацэнку поспехаў Чырвонай Арміі ў барацьбе з вераломным ворагам, які выклікаў усеагульную нянавісць усіх свабодалюбівых народаў.

І. СТАЛІН.

Французскі Камітэт Нацыянальнага Вызвалення, Генералу Жыро, Генералу дэ Голю

АЛЖЫР.

Дзякую Вам і Французскаму Камітэту Нацыянальнага Вызвалення за прывітанне з прычыны другой гадавіны вызваленчай вайны Совецкага Саюза супроць гітлераўскіх захопнікаў.

Совецкі народ з глыбокай сімпатыяй адносіцца да мужнай барацьбы французскага народа супроць гітлераўскага прыгнёту і да тых намаганняў, якія ажыццяўляюць лепшыя людзі Францыі і яе аднаўляючыяся ўзброеныя сілы ў імя вызвалення і адраджэння Францыі.

Совецкі народ упэўнены, што аб'яднаныя намаганні саюзнікаў завершацца канчатковай і поўнай перамогай над нашым агульным ворагам.

І. СТАЛІН.

Пану Спааку, Міністру Замежных Спраў Бельгіі

ЛОНДАН.

Дзякую Вам за Ваша ветлівае прывітанне і пажаданні, перададзеныя з прычыны другой гадавіны вераломнага нападу гітлераўцаў на Совецкі Саюз.

Прашу Вас перадаць Бельгійскаму Ўраду ад Совецкага Ўрада і асабіста ад мяне выражэнне глыбокай сімпатыі мужнаму бельгійскаму народу ў яго барацьбе супроць ненавісных прыгнятальнікаў за волю і незалежнасць сваёй радзімы.

В. МОЛАТАЎ.

Пісьмо асабовага састава дывізіі імені Тадэуша Касцюшка І. В. СТАЛІНУ

У цэнтральным друку апублікавана пісьмо Маршалу Совецкага Саюза, Старшыні Дзяржаўнага Камітэта Абароны Іосіфу Сталіну ад асабовага састава Польскай дывізіі імені Тадэуша Касцюшка.

«Мы цвёрда ўпэўнены ў тым,— гаворыцца ў пісьме,—што толькі пры дапамозе Совецкага Саюза нашы надзеі на аднаўленне моцнай і незалежнай Польшчы ператворацца ў жыццё.

Абавязваемся чэсна і верна выканаць нашы абавязкі па разгрому агульнага ворага.

Гарачае жаданне совецка-польскай дружбы глыбока пранікла ў нашы сэрцы. Запэўніваем Вас, Грамадзянін Маршал, што аддадзім усе нашы сілы на тое, каб умацаваць гэту дружбу, і заўсёды будзем з удзячнасцю ўспамінаць аб той дапамозе, якую аказвае нам Совецкі Саюз у аднаўленні моцнай і незалежнай Польшчы».

Пісьмо падпісалі С. Берлінг, А. Сівіцкі, Кіневіч, Сакорскі і др.—увесь асабісты састаў дывізіі імені Тадэуша Касцюшка.

У НАДЗВЫЧАЙНАЙ ДЗЯРЖАЎНАЙ КАМІСІІ

па ўстанаўленню і расследванню злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх саўдзельнікаў і прычыненай імі шкоды грамадзянам, калгасам, грамадскім арганізацыям, дзяржаўным прадпрыемствам і ўстановам СССР

У Надзвычайную Дзяржаўную Камісію прадаўжаюць паступаць акты, заявы пацярпеўшых, паказанні відавочцаў аб злачынствах, якія творацца нямецкімі ўладамі ў совецкіх раёнах, якія часова трапілі пад фашысцкае іга.

1. Нямецкія акупанты знішчаюць помнікі старажытнасці, раскрадаюць скарбніцы культуры народаў Совецкага Саюза, рабуюць навуковыя ўстановы, музеі і бібліятэкі.

Па загаду нямецкага вярхоўнага камандавання і «імперскага міністра па справах акупіраваных усходніх абласцей» Альфрэда Розенберга з СССР вывозяцца ў Германію кнігі XIV, XV і XVI стагоддзяў, арыгінальныя творы жывапісі, графікі, скульптуры рускіх і заходне-еўрапейскіх майстраў.

У студзені 1943 года камандуючы 1-й танкавай арміяй генерал кавалерыі Макензен, у прысутнасці начальніка аддзела прапаганды 1-й танкавай арміі Мілера, узяў з Растоўскага музея Выяўленчых мастацтваў, які быў эвакуіраваны ў гор. Пяцігорск і знаходзіўся ў памяшканні Лермантаўскага музея, найбольш каштоўныя палотны Рыбейра, Рубенса, Мурыльо, Іорданса, Верашчагіна, Каровіна, Крамскага, Паленава, Рэпіна, Лагорна, Айвазоўскага, Шышкіна; скульптуры — Донатэле і іншыя экспанаты.

Ніжэй публікуецца акт аб вывазе нямецкімі ўладамі каштоўнасцей Растоўскага музея Выяўленчых мастацтваў.

«АКТ

Мы, ніжэйпадпісаўшыяся, старшыня Культсекцыі кансультацыйна-тэхнічнага бюро Пяцігорскага горсовета Віктар Іванавіч Буланін, ахоўнік каштоўнасцей Растоўскага музея Выяўленчых мастацтваў Мытнікаў Аляксандр Абрамавіч і дырэктар Літаратурнага музея «Домік Лермантава» Якаўкіна Елізавета Іванаўна, склалі гэты акт у ніжэйнаступным:

Каштоўнасці Растоўскага музея Выяўленчых мастацтваў былі эвакуіраваны ў Пяцігорск, дзе і хаваліся з 4/1—1942 г. у памяшканні Літаратурнага музея «Домік Лермантава» да 7 студзеня 1943 года, калі значная частка музея была вывезена нямецкімі акупацыйнымі ўладамі.

Каштоўнасці Растоўскага музея Выяўленчых мастацтваў, якія былі эвакуіраваны з г. Растова на Доне і якія складаліся з арыгінальных твораў жывапісі, графікі і скульптуры рускіх і заходнееўрапейскіх майстраў, а таксама каштоўнага фарфара рускіх і замежных фабрык, упакаваныя ў спецыяльных скрынках, нягледзячы на прынятыя меры, вывезці з Пяцігорска не ўдалося і пагэтаму ў часе германскай акупацыі яны знаходзіліся на складах Лермантаўскага музея.

Першы час каштоўнасці Растоўскага музея хаваліся ад германскіх акупацыйных улад работнікамі Лермантаўскага музея. 7 верасня прадстаўнікі Берлінскай камісіі Розенберга з'явіліся да дырэктара Лермантаўскага музея і, заявіўшы, што ім паведамілі ў Растове аб наяўнасці каштоўнасцей Растоўскага музея на складах Лермантаўскага музея,—прапанавалі адкрыць склады і пазнаёміць іх са зместам каштоўнасцей Растоўскага музея. Пасля гэтага склады былі апячатаны германскімі ўладамі.

На працягу часу з 7 верасня 1942 года па 7 студзеня 1943 года прадстаўнікі аддзела прапаганды германскай арміі генерала Макензена неаднаразова ўскрывалі скрынкі. Пры гэтых ускрыццях забіраліся найбольш каштоўныя экспанаты, пры чым гэта забіралася іншы раз у прысутнасці самога генерала Макензена.

7 студзеня 1943 года, па асабістаму распараджэнню начальніка аддзела прапаганды Мілера, у яго прысутнасці і ў прысутнасці прадстаўніка генерала Макензена, каштоўнасці 14 скрынак за №№ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 16, 20, 22, перапакаваныя ў 12 скрынь, былі вывезены на пяцігорскі вакзал, пагружаны ў чыгуначныя вагоны і ў ноч на 9 студзеня 1943 года вывезены з г. Пяцігорска.

Акт падпісалі: Старшыня культсекцыі кансультацыйнага тэхнічнага бюро Пяцігорскага горсовета Буланін, ахоўнік каштоўнасцей Растоўскага музея Выяўленчых мастацтваў Мытнікаў, дырэктар Літаратурнага музея «Домік Лермантава» Якаўкіна.

г. Пяцігорск».

24 лютага.

Факт абрабавання нямецка-фашысцкімі захопнікамі Растоўскага музея Выяўленчых мастацтваў сведчыць аб тым, што гітлераўскі ўрад і нямецкія ваенныя ўлады з'яўляюцца натхніцелямі і арганізатарамі рабаванняў у акупіраваных раёнах. Неабвержна ўстаноўлена, што нямецкія генералы прымаюць асабісты ўдзел у рабаваннях культурных каштоўнасцей, якія належаць народам Совецкага Саюза.

2. У сяле Сапогава, Курскай вобласці, нямецкія акупанты атруцілі каля 1.000 хворых, якія знаходзіліся на лячэнні ў псіхіятрычнай больніцы. Аб гэтым жудасным злачынстве сведчыць наступны публікуемы ніжэй дакумент:

«АКТ

28 лютага 1943 года, ніжэйпадпісаўшыяся, у асобе прадстаўніка Курскага абласнога Выканаўчага камітэта дэпутатаў працоўных Мальцава, судова-медыцынскага эксперта ваеннага ўрача III ранга Шварца, старшай медсястры названай больніцы Арэп'евай Екацерыны Іванаўны, а таксама медсястры больніцы Ткачэнка Ірыны Сямёнаўны, у сяле Сапогава Курскай вобласці, склалі гэты акт у наступным:

У снежні 1941 года, хутка пасля акупацыі нямецка-фашысцкімі захопнікамі горада Курска і раёнаў Курскай вобласці, у Сапогаўскай абласной псіхіятрычнай больніцы нямецкімі ваеннымі ўладамі было арганізавана масавае ўмяртвенне хворых, якія знаходзіліся ў паказанай больніцы на вылячэнні.

Шляхам апытання супрацоўнікаў больніцы і мясцовых жыхараў Камісія ўстанавіла, што масавае ўмяртвенне хворых рабілася шляхам іх атручвання 70-процантным растворам хлорал-гідрата, які ў прымусовым парадку даваўся хворым ва ўнутро.

У агульнай складанасці было ўмяртвёна каля 1.000 чалавек хворых, якія знаходзіліся да таго часу на лячэнні ў больніцы.

Атручаныя і ўмяртвёныя хворыя былі па загаду нямецкіх улад пахаваны ў шчэлях-бомбаўбежышчах, якія размешчаны на тэрыторыі больніцы.

Пры раскопцы двух такіх шчэляў-бомбаўбежышчаў, якія размешчаны супроць 7 і 9 аддзяленняў больніцы, было выяўлена масавае пахаванне ўмяртвёных. Толькі з двух гэтых шчэляў было выцягнута каля 300 чалавечых астанкаў.

Для арганізацыі масавага ўмяртвення хворых у пачатку 1942 года ў сяло Сапогава спецыяльна прыязджаў старшы ўрач нямецкага гарнізона горада Курска Керн, які непасрэдна праінструктаваў прызначанага немцамі дырэктара больніцы Краснапольскага, якім шляхам рабіць атручванне хворых.

Па словах відавочцаў гэтага страшэннага зладзейства Босенка Пелагеі Іванаўны, Машкінай Валенціны Васільеўны, каменданта больніцы Філіст Канстанціна Нікітавіча, Грэчухінай Екацерыны Тімафееўны і многіх іншых, умярцвенне хворых псіхіятрычнай больніцы шляхам іх атручвання было зроблена на працягу 3—4 дзён. Пры гэтым некаторыя хворыя, нягледзячы на сваё душэўнае захворванне, зразумелі, што іх хочуць атруціць, аказвалі супраціўленне і адмаўляліся прымаць атруту. У такіх выпадках ім рабілася гвалтоўнае ўліванне атруты.

Пры масавым пахаванні атручаных мелі месца выпадкі, калі ў шчэлі скідвалі яшчэ жывых людзей, а ў 2—3 выпадках скінутыя туды хворыя нават выбіраліся з шчэляў і вярталіся ў больніцу. Пасля гэтага ім была дадзена паўторная доза атруты.

Так як пахаванне ў некаторых шчэлях зроблена неахайна і не глыбока, то былі выпадкі, калі сабакі расцягвалі па тэрыторыі больніцы кавалкі чалавечых трупаў.

Аб чым і складзен гэты акт.

Акт падпісалі: Мальцаў, Шварц, Арэп'ева і Ткачэнка. Сяло Сапогава, Курскай вобласці».

3. Пасля выгнання немцаў з горада Купянска, Харкаўскай вобласці, насельніцтвам было выяўлена 8 ям, у якіх былі звалены 248 зверска закатаваных і расстраляных совецкіх людзей. Раскопка ям была зроблена камісіяй у саставе ўкраінскага пісьменніка К. Гардзіенка, свяшчэнніка Нікалаеўскай царквы протаіерэя Іоана Пратапопава, хатняй гаспадыні Белацаркоўскай, урачоў: П. Гогіна, В. Кашчэева, Р. Гарніцына і старшыні горсовета Тугай.

«АКТ

Грамадзяне горада Купянска паведамілі аб тым, што нямецкія акупанты расстралялі вялікую групу мірных жыхароў горада Купянска і Купянскага раёна. Камісія ў саставе прадстаўнікоў совецкіх і грамадскіх арганізацый, а таксама насельніцтва, царкоўнай абшчыны і ўрачэбна-медыцынскіх работнікаў 17 мая 1943 года зрабіла агляд у яру ля падножжа Мелавой гары горада Купянска ямы, аб чым і складзены гэты акт.

Пры раскопцы ямы, на глыбіні аднаго метра быў выяўлены 71 труп расстраляных жыхароў горада Купянска і Купянскага раёна. Сярод іх было 62 мужчынскія трупы, 8 жаночых і труп грудного дзіцяці. Усе расстраляныя былі без абутку, а некаторыя і без адзення.

Урачэбна-медыцынскай часткай камісіі канстатаваны сляды дзікіх катаванняў і знявечанняў на целе расстраляных. У некаторых былі звязаны рукі жалезным дротам. У дзіцяці была разбіта галава стрэлам на блізкай адлегласці.

Камісія адзначае, што ў многіх раны не былі смяртэльнымі і, відавочна, што гэтых людзей скідвалі ў яму і закапвалі жывымі. Гэта таксама сцвярджаецца грамадзянамі, якія праходзілі паблізу ямы хутка пасля расстрэлаў і бачылі, як над ямай варушылася зямля і быў чутны глухі стогн з магілы.

Сярод расстраляных многія былі апазнаны сваякамі і прысутнічаўшымі пры раскопцы грамадзянамі.

Так былі апазнаны: Байдак Іларыён Якаўлевіч—37 год, старшыня Гусінскага сельсовета, Купянскага раёна; Старыкова Елізавета Іванаўна — работніца Купянскага кустшвейпрома; Берэстовая Ольга Нікіфараўна — работніца цукровага завода, старшыня Заоскальскага сельсовета; Ткачэнка Сяргей Арсенцевіч — майстра-кравец Купянскага кустшвейпрома; Карайбога Пётр Грыгоравіч—механік млына; Садоўскі Арцём Пятровіч—рабочы-чыгуначнік; Садоўскі Іван Маркавіч, рахункавод калгаса «Стаханавец» Курылаўскага сельсовета; Садоўскі Міхаіл Іванавіч—старшыня калгаса «Стаханавец» Курылаўскага сельсовета; Буцівешчанка Іван Трафімавіч—калгаснік з хутара Прысцень; Харчанка Васілій Грыгоравіч—калгаснік з хутара Прысцень; Сухамлін Нікіта—калгаснік з хутара Прысцень; Балдыр Міхаіл Ільіч—калгаснік хутара Круглякоўкі; Суліга Іван Паўлавіч—калгаснік хутара Круглякоўкі; Пагуляй Іван Лаўрэнцевіч—старшыня Пятроўскага сельсовета; Мойсаў Іван Кірылавіч—работнік кааперацыі; Коўшар Кірыл Андрэевіч—брыгадзір калгаса «Червона зирка», Курылаўскага сельсовета, у апошні час працаваў старшынёй гэтага калгаса; Буймер Даніл Іванавіч—дырэктар Купянскага маслазавода; Сморшка Іван Герасімавіч—калгаснік сяла Нікалаеўкі; Краўчанка Пётр Кірылавіч—калгаснік сяла Курылаўкі.

Камісія адзначае, што многія забітыя настолькі знявечаны, што іх немагчыма пазнаць.

Акт падпісалі: старшыня камісіі ўкраінскі пісьменнік К. Гардзіенка, члены камісіі—старшыня горсовета Тугай, настаяцель Нікалаеўскай царквы горада Купянска Іоан Пратапопаў, хатняя гаспадыня Белацаркоўская, урачы П. Гогін, В. Кашчэеў, Р. Гарніцына».

Надзвычайная Дзяржаўная Камісія ўстанавіла наступныя факты:

1) **Растоўскі музей выяўленчых мастацтваў абрабаваны і вывезены ў Германію** камандуючым 1-й танкавай арміі генералам-кавалерыі Макензенам і начальнікам аддзела прапаганды 1-й танкавай арміі Мілерам.

2) **Хворыя, якія знаходзіліся ў Сапогаўскай псіхіятрычнай больніцы ў Курскай вобласці, атручаны** па загаду нямецкага каменданта Фляха і ўрача Керна, пры чым нагляд за выкананнем загада Фляха ажыццяўляў пасрэднік—перакладчык нямецкай камендатуры Вегеман.

3) **Катаванне і расстрэл мірнага насельніцтва ў горадзе Купянску зроблены** па загаду начальніка нямецкай тайнай палявой паліцыі Каргана і яго намесніка Швайцэ.

Надзвычайная Дзяржаўная Камісія лічыць адказнымі за рабаванне, катаванне і масавыя забойствы мірных совецкіх людзей, зробленыя ў Пяцігорску, Курску і Купянску, — камандуючага 1-й танкавай арміяй **генерала кавалерыі Макензена,** начальніка аддзела прапаганды 1-й танкавай арміі **Мілера,** каменданта **Фляха,** урача **Керна,** пасрэдніка - перакладчыка **Вегемана,** начальніка тайнай палявой паліцыі **Каргана** і яго намесніка **Швайцэ.**

ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ. НА ЗДЫМКУ: Аўтаматчыкі Н-скай часці выходзяць на агнявы рубеж. Камандуе ротай старшы лейтэнант тав. Кузьмін.

БЯЗЛІТАСНА ЗНІШЧАЙЦЕ НЯМЕЦКІХ АКУПАНТАЎ!

„Новыя" рабаўнічыя парадкі акупантаў

З першых дзён часовай акупацыі беларускай зямлі банда гітлераўцаў меркавала, што яна ўжо стала поўным гаспадаром беларускіх земляў. На кожным кроку яны панасаджалі маёнткі, а гаспадароў зямлі — беларусаў прымусам пазаганялі працаваць на каланізатара-немца.

У гэтым гадзе акупанты сталі пераконвацца, што беларускі народ не скарыўся і ніколі не скарыцца. І вось крывяжэрная зграя акупантаў мяняе сваю тактыку. Немцы мяняюць парадак спагнання натуральных падаткаў і думаюць, што гэтым ім удасца ашукаць беларускі народ, зрабіць яго больш пакладзістым.

А «парадак» гітлераўцаў кожны ведае, гэта—разбой. Беларусы ведаюць, што змяя таксама мяняе сваю скуру, але ад гэтага яна не перастае быць змяёю і сваім укусам прыносіць смерць сваёй ахвяры.

Беларус з першых дзён вайны пазнаў, раскусіў нямецкіх акупантаў: ад змены формы падаткаў яны не перасталі быць рабаўнікамі, душыцелямі і катамі. Яны не адмовіліся і не адмаўляюцца ад таго, каб беларус быў толькі рабочай жывёлай для немца і ўсё, што ён вырабляе на зямлі, аддаваў-бы немцам.

Прывядзем размову гітлераўскага ката Арнольда з бургамістрамі Магілёўскага раёна.

У сакавіку гітлераўскі кат, «прадстаўнік» сельскагаспадарчай камендатуры, нейкі Арнольд, сабраўшы бургамістраў Магілёўскага раёна, намаляваў далейшы план аграблення сялян.

Гэты бандыт гаварыў аб тым, што ў мінулым годзе ўсялякія натуральныя падаткі з сялян даводзіліся да абшчын. Такі метад,—прадаўжае Арнольд, — быў нязручны, бо стараста павінен быў даводзіць планы да кожнага жыхара сам. «Вядома, — прадаўжае гітлераўскі рабаўнік, — гэта не давала належнага эфекту, бо старасты не спраўляліся са сваёй задачай».

Ён хацеў сказаць, што нават на старастаў акупанты не могуць палажыцца. «А таму,—прадаўжае рабаўнік Арнольд,—у гэтым годзе такая сістэма ліквідуецца. Натуральныя падаткі (дакладней гаворачы, поўнае абрабаванне.—І. Л.) будуць давадзіцца да кожнага селяніна не старастам, а нямецкай камендатурай».

Вылюдкі роду чалавечага — нямецкія рабаўнікі і душагубы яшчэ жангліруюць такімі словамі, як «планы» і г. д. Кожнаму чалавеку даволі вядомы іх планы — гэта разбой, рабаўніцтва да апошняга зерня, да ніткі.

Усяму свету вядома, што беларускі народ, які пры совецкай уладзе жыў у поўным дастатку, цяпер банда гітлераўцаў давяла да галоднай смерці. І людзі, якія знаходзяцца пад бандыцкай пятою нямецкіх цемрашалаў, збіраюць мох і розныя адкіды, каб падтрымаць сваё існаванне.

Але ў сваёй «прамове» бандыт Арнольд выказаў не толькі тое, што яны забяруць увесь ураджай у сялян. Яны адбяруць і зямлю. «Пры новым парадку спагнання падаткаў з сялян,—рычыць, як тыгра, гітлераўскі рабаўнік,—магчыма будзе прасачыць, як кожны селянін вядзе сваю гаспадарку, і той, хто дрэнна будзе весці сваю гаспадарку, будзе пазбаўлены надзела зямлі».

Вось яна, гітлераўская праграма! Вось іх зямельная «рэформа»! Зразумела, хто такі той, «хто дрэнна будзе весці гаспадарку». Акупант тут не дагаварыў самага асноўнага. Ён не сказаў прама, што той, хто не будзе паслухмяна, поўзаючы на каленях, выконваць усе загады ката-немца, той будзе пазбаўлены зямельных прастораў, гаспадаром якіх ён быў да прыходу немцаў.

Толькі гэта вядома і без выкрутасаў Арнольда. Хіба мала нямецкія акупанты на Віцебшчыне, Міншчыне, Магілёўшчыне і ў другіх абласцях нарабілі маёнткаў на землях сялян? А гаспадароў зямлі яны ператварылі ў рабоў. Толькі на Случчыне ўтворана больш сотні маёнткаў. Сваю разбойніцкую «работу» яны прадаўжаюць і надалей.

На ўсе гэтыя прошукі нямецкіх рабаўнікоў кожны беларус павінен адказаць толькі адным: змаганнем супроць немцаў-акупантаў за сваю зямлю, за хлеб, за свабоду. Змаганне і змаганне да таго часу, покуль зямля наша не ачысціцца ад паганых вылюдкаў, ад бандытаў-немцаў!

І. ЛАРЧОНАК.

ЧЫРВОНАСЦЯЖНЫ БАЛТЫЙСКІ ФЛОТ. Удзень і ўночы пільна нясуць вахту маракі Чырвонасцяжнай Балтыкі.

НА ЗДЫМКУ: Кацер лейтэнанта В. Берднікава (злева) уходзіць у дазор. Справа—рулявы чырвонафлоцец І. Перасадзька.

Эшалоны ляцяць пад адкос

Партызаны Беларусі наносяць сакрушальныя ўдары па чыгуначных камунікацыях немцаў. Па далёка няпоўных даных, у чэрвені пушчана пад адкос больш 119 эшалонаў з тэхнікай і жывой сілай праціўніка. Пры крушэнні знішчана многа танкаў, гармат, аўтамашын, а таксама жывой сілы—салдат і афіцэраў.

На чыгунцы Мінск—Асіповічы за чэрвень месяц ад партызанскіх мін узарвалася 15 эшалонаў, на чыгунцы Орша—Барысаў—10 паяздоў, Гомель—Жлобін—9, Полацк—Маладзечна—6. Немцы не ў сілах спыніць удары партызан па чыгунках.

Вялікія баі з карнікамі

Узброеныя танкамі, гарматамі, мінамётамі, гітлераўцы павялі наступленне супроць партызанскага атрада таварыша Д. Фашысты паставілі сабе мэтай акружыць і знішчыць совецкіх патрыётаў. Партызаны своечасова разгадалі намеры ворага. З засад і ў кароткіх імклівых баях яны пачалі знясільваць гітлераўцаў.

Так працягвалася некалькі дзён. Калі вораг быў знясілены, народныя мсціўцы перайшлі ў рашучае наступленне і канчаткова разграмілі фашыстаў. Патрыёты знішчылі 7 нямецкіх танкаў, 4 гарматы, 2 мінамёты, 4 кулямёты і 8 аўтамашын. Апрача таго партызаны захапілі 2 гарматы, 30 вінтовак, аўтамашыну і многія іншыя трафеі.

На полі бою гітлераўцы пакінулі многа забітых і параненых сваіх салдат і афіцэраў.

У гэтыя-ж дні, калі асноўныя сілы атрада вялі баі з карнікамі, група падрыўнікаў пусціла пад адкос два воінскія эшалоны. У часе крушэнняў забіта 211 і паранена больш 300 гітлераўцаў.

Мінская вобласць.

Сутычка з эсэсаўцамі

Па дарозе рухалася калона адборных фашысцкіх галаварэзаў—эсэсаўцаў. Аб гэтым даведаліся партызаны атрада імені Лазо. Зрабіўшы засаду, народныя мсціўцы абстралялі гітлераўцаў. У кароткім баю было забіта 25 фашыстаў, у тым ліку 14 афіцэраў. Партызаны захапілі трафеі.

Н-скі раён Беларусі.

Партызаны збілі самалёт

Група віцебскіх партызан замініравала бальшак, па якому немцы рабілі перакідку грузаў. На мінах падарваны бронемашына і матацыкл. Забіта 11 нямецкіх салдат.

Група віцебскіх партызан другога атрада збіла самалёт праціўніка «Ю-88». Забіты два немцы-лётчыкі. З самалёта ўзяты два кулямёты і важныя дакументы.

* * *

Падведзены вынікі барацьбы аднаго атрада віцебскіх партызан за май. Праведзена 15 баёў з праціўнікам, у выніку якіх забіта 516 нямецкіх салдат і паліцэйскіх. Знішчана 5 аўтамашын, захоплены 1 кулямёт, 44 вінтоўкі, 2 аўтаматы і 6.000 патронаў.

Поспехі палескіх партызан

Паспяхова дзейнічаюць партызаны Палескай вобласці. У чэрвені месяцы яны падарвалі эшалон праціўніка, які ішоў на фронт. Разбіты паравоз і 11 платформаў з танкамі і аўтамашынамі. Пры ўзрыве другога эшалона знішчаны паравоз і 7 платформаў з ваеннымі грузамі. Пры ружэйна-кулямётным абстрэле аднаго эшалона выведзен са строю паравоз.

Другі атрад палескіх партызан пусціў пад адкос два эшалоны праціўніка. Разбіты 2 паравозы і 26 вагонаў з рознымі грузамі, якія накіроўваліся на фронт.

Знішчана каля 450 гітлераўцаў

Партызаны атрада, які дзейнічае ў Баранавіцкай вобласці, 11 чэрвеня арганізавалі крушэнне вялікага воінскага эшалона немцаў. Разбіты паравоз і 22 вагоны з жывой сілай. Разведкай устаноўлена, што ў выніку крушэння забіта і паранена каля 400 нямецкіх салдат. Рух паяздоў на чыгунцы быў спынены на двое сутак.

Другі атрад баранавіцкіх партызан 12 чэрвеня пусціў пад адкос эшалон праціўніка з харчаваннем і жывой сілай. Разбіты паравоз і 10 вагонаў. Пры крушэнні забіта 50 салдат.

Партызанскія ўдары па камунікацыях нямецкіх акупантаў мацнеюць з кожным днём. Усё часцей ляцяць пад адкос варожыя паязды на чыгунках Баранавіцкай і іншых абласцей Беларусі.

СУМЛЕННЕ

Свежы ранні ветрык залятаў у адчыненае ваконца і варушыў на галаве Васіля белыя, як лён, валасы. За сталом сядзеў камандзір. Ён гаварыў з Васілём аб дысцыпліне, аб верным служэнні радзіме, аб тым, куды перш за ўсё трэба накіроўваць свае імкненні, пачуцці і думы.

Размова камандзіра з Васілём была выклікана пэўнай прычынай. Учора камандзір даведаўся, што пры разгроме карнага атрада Васіль самаўласна адлучыўся ад сваёй групы, парушыў дысцыпліну. За гэтую развязнасць, свавольства камандзір справядліва папракаў Васіля.

Не адзін пот вышаў з Васіля, пакуль ён дачакаўся дазволу сесці. А як вышаў на вуліцу,—саромеўся глядзець хлопцам у вочы. У сэрца глыбока запалі апошнія словы: «Перш за ўсё ў баю—сумленне, чэснасць, дысцыпліна. Чалавек без сумлення—непадарэчнасць, пустэча...»

Васіль успомніў сваё жыццё. Усюды, дзе ён ні працаваў—у калгасе, на вапнавым заводзе,—на яго ніхто слова дрэннага не казалі. А тут, у атрадзе, сваімі паводзінамі ён скампраметаваў сябе. Нават сам камандзір зрабіў яму такую сур'ёзную заўвагу.

Яму ўспомніўся ўчарашні бой, усе дэталі смелай партызанскай аперацыі. Цяжка было хлопцам. Карнікі шалёна насядалі. Іх было ў два разы больш, чым партызан, і ўзброены яны былі лепш. Але партызаны моцна трымаліся на сваіх рубяжах. Калі бой дасягнуў разгару, народныя мсціўцы кінуліся ў атаку. Адным з першых ірвануўся наперад Васіль. Ён штыком прыкалоў да зямлі двух фрыцаў, цяжка параніў трэцяга. У спалоху бандыты пачалі разбягацца хто куды.

І тут Васіль дапусціў сваю памылку. Радуючыся паражэнню карнікаў, ён заспакоіўся. «Самі справяцца»,—падумаў Васіль і, пакінуўшы таварышаў, пайшоў за два кіламетры ў суседнюю вёску. Прышоўшы туды, сеў адпачыць і зусім забыў пра сяброў. Да яго падыйшлі жанкі, дзеці. Яны жартавалі з яго, а ён раззлаваўся і аблаяў іх.

Толькі зараз, пасля размовы ў зямлянцы, Васіль зразумеў, якую вялікую памылку зрабіў ён. «Я вінаваты... апраўдаю сябе», — цвёрда парашыў Васіль.

...Раніцай таварышы ўбачылі, што месца на саламянай маце, дзе ляжаў Васіль, пуставала. Бязгучнай вінтоўкі, якая заўсёды вісела на відным месцы ў шалашы, таксама не было. «Куды ён знік?»—думалі яны. Па-ўсякаму гадалі, але думкі аб тым, што ён збег і дапусціць не маглі, бо хоць і быў ён свавольны і недысцыплінаваны, але немцаў ненавідзеў усім нутром. У поўдзень аб знікненні Васіля далажылі камандзіру, але той усміхнуўся і сказаў:

— Што-ж вы, салдаты, глядзелі?

Васіль вярнуўся ў лагер толькі позна ўвечары. Яго загарэлы твар пасвятлеў, вочы іскрыліся агнём. На шырокіх плячах віселі тры новыя карабіны, некалькі падсумкаў з патронамі і цэлы камплект снаражэння, а на руках гойдаліся тры пары нямецкіх ботаў і зеленаватыя салдацкія фрэнчы.

— Дзе-ж ты, лайдак, прападаў?—накінуўся на Васіля дзед Аўрам.

— Я хадзіў...—і Васіль, склаўшы свае здабыткі, прысеў на пень і пачаў расказваць.

...У зялёнай дуброве заліваліся салаўі. Ідучы па звілістай дарожцы, міма варожага гарнізона, Васіль раптам сустрэў трох немцаў. Тыя ледзь пляліся па лесе, узваліўшы на сябе нейкія клумкі. Васіль прытаіўся за дрэвам. Пачакаў крыху, пакуль чужынцы наблізіліся, і стаў іх моўчкі частаваць. Прыцэліўся—немец і не піснуў. Зноў прыцэліўся—і другі немец заліўся крывёю. Трэці бачыць, што справа дрэнь, кінуў сваю паклажу і драла да кустоў. Васіль узяў і яго на мушку. Бандыт спатыкнуўся і каменем зарыўся ў мох. «Паляўнічы» вышаў з-за ёлкі, развязаў клумкі і ўбачыў там розныя сялянскія рэчы: пасуду, плацці жаночыя, штаны, бацінкі... «Эх,—падумаў ён,—гады паўзучыя, за гэткія злачынствы вам мала такой кары». Потым пачуў нейчы гоман. Павярнуўся і ўбачыў групу засмучаных, асунутых горам жанчын. У іх Васіль пазнаў якраз жанчын той вёскі, з якімі сварыўся і да якіх ішоў прасіць прабачэння. Яны адразу-ж кінуліся да клумкаў. Гэта былі іх рэчы. Васіль вярнуў жанчынам усю іх маёмасць...

Партызаны слухалі яго расказ і дзівіліся. Толькі камандзір, які ў гэты час стаяў, прыхіліўшыся да дуба, ведаў пра сапраўдную прычыну васілёвага перараджэння. Васілю надоўга запомнілася тая пякучая размова. Ён перастаў быць вольным гулякам, узяў сябе ў рукі і на справе змыў са свайго імя ганьбу, заваяваў павагу, аўтарытэт. Звыш паўсотні забітых фрыцаў на яго асабістым рахунку. Васіля палюбілі не толькі ў атрадзе, але і ў навакольных вёсках. Ім законна ганарыцца цяпер і партызанскі камандзір.

Для Васіля баявая работа ў атрадзе зрабілася святым, благародным абавязкам. І дзе-б ён не быў, куды-б ён не ішоў, гэты абавязак жыве ў яго сэрцы, кіруе яго парывамі і натхняе на подвігі ў імя перамогі.

У маі група партызан ляжала ў засадзе. Па дарозе чакаўся невялікі варожы абоз. Але замест яго, з-за паварота вынырнуў густы натоўп салдат. Яны пеша рухаліся ў бок фронта і павінны былі праходзіць якраз каля засады. У асобных хлопцаў па целу прабег мароз. Баец, што ляжаў недалёка ад Васіля, тарапліва падаўся назад.

— Куды?—спыніў яго Васіль.—Хіба так можна? Сумленне трэба мець. Немца грэх не забіць.

І партызаны, падпусціўшы чужынцаў бліжэй да сябе, адкрылі па іх дружны агонь. Не чакаўшы такога «сюрпрыза», стомленыя фрыцы з крыкам кінуліся назад, але трапныя партызанскія кулі не давалі ім уцякаць.

139 фашысцкіх трупаў налічылі пасля бою партызаны.

— Чыстая работа!— жартавалі хлопцы.

Якуб КАЧАН.

ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.

Налёт нашай авіяцыі на чыгуначны вузел Бранск, станцыю Наўля і аэрадромы праціўніка

У ноч на 26 чэрвеня наша авіяцыя дальняга дзеяння зрабіла налёты на чыгуначны вузел Бранск, станцыю Наўля і аэрадромы праціўніка. Асабліва разбуральнай бамбардыроўцы былі падвергнуты эшалоны і склады праціўніка на чыгуначных вузлах Бранск-2 і Бранск-1. Узнікла многа пажараў. У выніку некалькіх моцных выбухаў асобныя ачагі агню зліліся ў вялікія пажары, якія ахапілі большую частку чыгуначнага вузла.

На аэрадромах знішчана і пашкоджана значны лік нямецкіх самалётаў. Два нашы самалёты не вярнуліся на свае базы.

Бамбардыроўка нашай авіяцыяй чыгуначнага вузла Орол і аэрадромаў праціўніка

У ноч на 27 чэрвеня наша авіяцыя дальняга дзеяння зрабіла налёты на чыгуначны вузел Орол і аэрадромы праціўніка.

У выніку бамбардыроўкі на чыгуначным вузле Орол узнікла 16 вялікіх пажараў. Гарэлі чыгуначныя эшалоны праціўніка. Сярод пажараў адбылося некалькі моцных выбухаў.

На аэрадромах праціўніка экіпажы нашых самалётаў наглядалі таксама многа пажараў і ўзрываў.

Усе нашы самалёты вярнуліся на свае базы.

Налёт нашай авіяцыі на чыгуначны вузел Орша і порт Тамань

У ноч на 28 чэрвеня наша авіяцыя дальняга дзеяння зрабіла налёт на чыгуначны вузел Орша і порт Тамань. Бамбардыроўцы былі падвергнуты склады, эшалоны і скапленні войск праціўніка. Узнікла многа пажараў, якія суправаджаліся моцнымі выбухамі. Усе нашы самалёты вярнуліся на свае базы.

Налёты нашай авіяцыі на чыгуначны вузел Орол, станцыю Карачэў і порт Тамань

У ноч на 29 чэрвеня наша авіяцыя дальняга дзеяння зрабіла налёт на чыгуначны вузел Орол. Шматлікія выбухі бомбаў адзначаны сярод чыгуначных эшалонаў і станцыйных збудаванняў. У выніку бамбардыроўкі на вузле ўзнікла 15 ачагоў пажараў і адбыліся 3 выбухі вялікай сілы. Не менш паспяховай бамбардыроўцы былі таксама падвергнуты эшалоны на станцыі Карачэў і склады праціўніка, размешчаныя паблізу гэтай станцыі. Моцныя выбухі сведчылі аб прамых пападаннях у склады боепрыпасаў, на тэрыторыі якіх потым пачаліся пажары.

Другую ноч падрад нашы самалёты бамбардыравалі войскі, тэхніку і плавучыя сродкі праціўніка ў парту Тамань.

Усе нашы самалёты вярнуліся на свае аэрадромы.

СЭРЦА ПАТРЫЁТА

Фёдару Гашынскаму было дадзена заданне разведаць сілы немцаў у вёсцы М. У спадарожнікі ён узяў з сабою партызана Якава.

Пры ўваходзе ў вёску іх затрымаў нямецкі вартавы. Фёдар сказаў, што яны ідуць з старадарожскай паліцыі да мясцовага бургамістра. Іх прапусцілі і паказалі хату нямецкага паслугача. П'яны бургамістр запрасіў «гасцей» за стол. Гарэлка развязала языкі. З гутаркі разведчыкі даведаліся аб планах і намерах немцаў.

Апоўдні яны выйшлі на вуліцу, па якой ішоў нямецкі афіцэр. Тут-жа стаялі нямецкія салдаты.

— Вашы дакументы, паны паліцэйскія,—патрабаваў афіцэр.

— Калі ласка, пане афіцэр. Адну толькі мінутачку,—адказаў Фёдар, і аўтаматная чарга паласнула па нямецкаму граміле. Якаў застрачыў з аўтамата па нямецкіх салдатах і паліцэйскіх.

— Яша, ратуйся! — крыкнуў Фёдар, і смельчакі выскачылі на загуменне. Па разведчыках немцы адкрылі агонь. Варожая куля параніла Фёдара, і ён паваліўся.

— Бяжы хутчэй, Яша, да атрада! Я жывым у рукі не дамся,—угаварваў Фёдар Якава, які не хацеў яго пакідаць.

Немцы насядалі, як зграя галодных ваўкоў. Дзесяткі фрыцаў ужо ляжалі мёртвымі. Але сілы былі няроўныя. Вышлі ўсе патроны. Фёдар дастаў пісталет і ў апошні раз глянуў у блакітнае роднае неба. Сухі пісталетны трэск абарваў жыццё мужнага і бясстрашнага патрыёта Радзімы Фёдара Гашынскага. Ён аддаў слаўнае жыццё за радзіму.

ПІЛІП К.

МІНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.

ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ (ПАЎНОЧНЫ ФЛОТ).

Н-скі гвардзейскі Чырвонасцяжны знішчальны авіяполк з пачатку айчыннай вайны збіў 302 варожыя самалёты.

НА ЗДЫМКУ: Гвардыі капітан, тройчы ордэнаносец, лётчык З. А. Сарокін (злева), які мае на сваім рахунку 11 збітых фашысцкіх самалётаў, з механікам свайго самалёта І. А. Каршуновым.

Малады скульптар Леанід Прысяжнюк (горад Фрунзе) працуе над скульптурай «Клятва партызана».

НОВЫ КІНОЖУРНАЛ „СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ"

Вышаў чарговы кіножурнал «Совецкая Беларусь»—№ 5.

...На далёкім Урале размясціліся цэхі эвакуіраванага з Гомеля паравоза-вагона-рамонтнага завода. Калектыў рабочых, інжынераў і служачых эвакуіраванага прадпрыемства прыкладае ўсе намаганні, каб як мага больш дапамагчы фронту. Стаханаўцы-беларусы тт. Ключнікаў і Крычаўцоў — сапраўдныя гвардзейцы працоўнага фронта. Яны даюць па дзве і больш норм.

Другі кадр. Сям'я беларуса-франтавіка тав. Сепажынскага. Дзяржава клапоціцца аб ёй, як і аб тысячах другіх сем'яў франтавікоў. У журнале паказана праца на індывідуальным агародзе, які прадастаўлены сям'і, сталовая, дзе атрымліваюць сытныя, смачныя абеды дзеці абаронцы радзімы тав. Сепажынскага.

...Жонка франтавіка гасцінна сустракае актывістак райвыканкамата. Яны тут частыя госці. Сёння актывісткі прынеслі падарункі дзецям—кофтачкі, касцюмы, панчошкі.

У кіножурнал № 5 увайшлі таксама здымкі Трэцяга Ўсеславянскага мітынга, моманты выступленняў Якуба Коласа, камандзіра партызанскіх злучэнняў Васіля Казлова і другія кадры.

ТВОРЧЫ РАДЫЁКАНЦЭРТ Л. П. АЛЕКСАНДРОЎСКАЙ

Горкаўскі абласны радыёкамітэт арганізаваў цыкл радыёперадач, прысвечаных беларускаму мастацтву. Ля мікрафона выступілі заслужаныя артысты рэспублікі, ордэнаносцы Балоцін, Арсенка і другія.

На-днях быў арганізаваны вялікі творчы канцэрт народнай артысткі СССР і БССР, лаурэата Сталінскай прэміі Л. П. Александроўскай. Пад акампанімент цымбал Л. П. Александроўская выканала песні «Ой, расцвітае зялёная дуброва», «Не кідай мяне, маладзіцу», «Ой, зарадзілі буйныя ветры», «Як пайшла я замуж», песню-жарт «Цімох» і др.

Радыёслухачы Горкаўскай вобласці дасылаюць дзесяткі пісем з творчымі заказамі беларускім артыстам. Радыёкамітэт рыхтуе вялікую перадачу, прысвечаную народнаму паэту Беларусі Янку Купале.

ЛІТАРАТУРНЫ ВЕЧАР МАКСІМА ТАНКА

23 чэрвеня ў клубе Саюза совецкіх пісьменнікаў СССР (Масква) адбыўся літаратурны вечар беларускага паэта Максіма Танка.

Паэт прачытаў сваю новую паэму, прысвечаную партызанскай барацьбе,—«Янук Сяліба». Пераклад яе на рускую мову зроблены паэтам Семыніным.

У абгаварэнні паэмы і творчасці паэта прынялі ўдзел Міхась Лынькоў, В. Кірпоцін, А. Дзееў, Е. Мазалькоў. Паэма «Янук Сяліба» атрымала высокую ацэнку.

ПРЭЗІДЭНЦКАЯ БІБЛІЯТЭКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Весткі з Совецкай Радзімы

Тысяча тон нафты звыш плана

Казахстаннафтакамбінат датэрмінова выканаў вытворчую праграму першага паўгоддзя. Нафтавікі Эмбы здалі тысячы тон нафты звыш плана. Наперадзе самы малады з промыслаў рэспублікі—«Комсамольскі», які выканаў поўгадавую праграму яшчэ 15 чэрвеня. У чэрвені ён здабыў нафты амаль у тры разы больш, чым у студзені.

160 мільёнаў рублёў на жыллёвае будаўніцтва

На Урале, у рэспубліках Сярэдняй Азіі, Башкірыі і іншых усходніх раёнах краіны рабочыя прадпрыемстваў прыступілі да будаўніцтва індывідуальных дамоў. На індывідуальнае жыллёвае будаўніцтва ў гэтым годзе асігнавана 160 мільёнаў рублёў. Крэдыты выдаюцца на льготных умовах у памеры да 10.000 рублёў кожнаму. На Урале 50 процантаў ссуд не падлягае звароту, астатняя частка пагашаецца ў працяглыя тэрміны.

Чэлябінск сёння

За сталінскія пяцігодкі Чэлябінск ператварыўся ў буйнейшы горад паўднёвага Урала. Чэлябінск сёння—гэта горад совецкай індустрыі, ён няспынна куе грозную зброю для фронта.

Чэлябінск — горад інстытутаў, тэхнікумаў, школ, паркаў, шматпавярховых дамоў. У жыллёва-комунальнае будаўніцтва сёлета ўкладаецца звыш 60 мільёнаў рублёў.

У горадзе працуюць абласны драматычны тэатр, тэатр оперэты, тэатр лялек, пяць кінотэатраў, дзесяткі заводскіх клубаў. Крынічай б'е поўнакроўнае жыццё горада-працаўніка.

ЗВАРОТ СОВЕЦКІХ АРТЫСТАЎ З ІРАНА

На-днях у Маскву з Ірана вярнулася брыгада артыстаў. У склад брыгады ўваходзілі М. Казалупава, Е. Круглікава, Ю. Брушкоў, В. Яхантаў і другія. За 50 дзён паездкі артысты далі 65 канцэртных выступленняў. У Тэгеране адбыўся вялікі канцэрт-прыём для дыпламатычнага корпуса. Іранскі друк высока ацаніў мастацтва совецкіх артыстаў.

ВЕЧАРЫ КІРГІЗСКАГА МАСТАЦТВА

У Маскву прыехала вялікая група вядучых майстраў мастацтва Кіргізіі. Сярод іх—народныя артысты рэспублікі, народны акын Алымкул Усенбаеў і другія.

У Калонным зале Дома Саюзаў адбудзецца вялікі вечар кіргізскага мастацтва. У праграме — урыўкі з опер, балетаў, народныя песні Кіргізіі, песні аб айчыннай вайне.

Міжнародная інфармацыя

Дзень шанавання Совецкага Саюза ў ЗША

Другая гадавіна совецка-германскай вайны шырока адзначана ў Злучаных Штатах Амерыкі. Губернатары 16 штатаў і мэры 16 гарадоў абвясцілі дзень 22 чэрвеня днём шанавання Совецкага Саюза.

На масавых мітынгах, якія адбыліся па ўсёй краіне, з прамовамі, прысвечанымі Совецкаму Саюзу, выступілі многія відныя палітычныя і грамадскія дзеячы. Многія буйнейшыя газеты змясцілі перадавыя і спецыяльныя артыкулы, прысвечаныя другой гадавіне айчыннай вайны Совецкага Саюза. Радыёстанцыі Нью-Йорка і іншых гарадоў транслíравалі спецыяльную праграму, у тым ліку канцэрты совецкай музыкі, гутаркі на ваенныя тэмы і т. д. З прамовай па радыё выступіла жонка прэзідэнта Элеанора Рузвельт.

НЕКАТОРЫЯ ВЫНІКІ ДЗЕЯННЯЎ САЮЗНАЙ АВІЯЦЫІ СУПРОЦЬ ГЕРМАНІІ

Апрача аб'ектаў у Руры, англійская авіяцыя бамбіць іншыя жыццёва важныя цэнтры Германіі. За май месяц бамбардыроўкам падвергліся 25 аб'ектаў, якія знаходзяцца за межамі Рура.

За май 1943 года англійская авіяцыя зрабіла ўдвое больш самалётавылетаў, чым за той-жа перыяд мінулага года, а скінута бомбаў у чатыры разы больш.

Агульная вага бомбаў, скінутых англійскімі самалётамі за перыяд з 22 мая па 15 чэрвеня, складае 15.000 тон.

Новыя налёты на Рур

У ноч на 26 чэрвеня англійскія бамбардыроўшчыкі зрабілі інтэнсіўны налёт на раён Бохум—Гельзенкірхен. У раёне, які быў падвергнуты бамбардыроўцы, узніклі вялікія пажары.

На ўсім шляху ад бельгійскага ўзбярэжжа да Рура і назад англійскія бамбардыроўшчыкі вялі беспераплынныя баі з начнымі знішчальнікамі праціўніка. Аднак германскай знішчальнай авіяцыі не ўдалося перашкодзіць англійскім самалётам дасягнуць вызначаных цэляў.

У ІТАЛІІ АРЫШТАВАНА 11.000 ПАРАЖЭНЦАЎ

Італьянская паліцыя за апошні час зрабіла больш 11.000 арыштаў. Сярод арыштаваных многа дзяржаўных служачых, якія «заражаны духам паражэнцтва». Па вестках бернскага карэспандэнта агенцтва «Асошыэйтэд прэс», італьянскія ўлады маюць намер зрабіць па ўсёй Італіі новыя шматлікія арышты «паражэнцаў і антыфашыстаў».

БАМБАРДЫРОЎКА САРДЫНІІ І СІЦЫЛІІ

У ноч на 25 чэрвеня бамбардыроўшчыкі саюзнікаў атакавалі Ольбію (Сардынія). 25 чэрвеня ўдзень вялікае злучэнне самалётаў зрабіла налёт на Месіну (Сіцылія). У выніку бамбардыроўкі ўзніклі пажары на складах з гаручым і на вакзале. Усе англійскія самалёты вярнуліся на свае базы.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

А1381.